

TOR:s yttranden

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund (TOR) beretts tillfälle avge yttrande över nedannämnda betänkande och promemorior, får förbundet härmed anföra följande.

Fastighetstaxering, SOU 1973:4

Av utredningen framförda förslag innebär bl a delvis nya regler för värdering av jordbruksfastigheter, vissa organisatoriska ändringar i samband med förberedelserna för och genomförandet av själva taxeringen liksom av taxeringen i andra instans.

Vad gäller de framförda förslagen om *taxering av jordbruksfastighet* tillstyrker TOR i princip att de genomförs men vill dock framhålla följande.

Frågor om *gränsdragning mellan jordbruksfastighet och annan fastighet*, kan i många fall vara mycket svåra att besvara. Riksskattenämnden (RN) utfärdade till 1970 års allmänna fastighetstaxering anvisningar med riktlinjer. Utredningen har uppmärksammat problemen och föreslår att riksskatteverket (RSV) i likhet med RN skall utfärda anvisningar. Vissa riktlinjer ges hur dessa anvisningar skall utformas. Det sägs bl a att de arealgränser som tidigare gällt bör justeras uppåt. Utredningen är inne på tanken, att man härigenom skall komma till rätta med vissa olägenheter i gränsdragningshänseende, som uppstår i samband med inkomstbeskattningen. Mindre jordbruksfastigheter kommer i ett bättre läge än villafastigheter av motsvarande storlek. Här åsyftas värdet av bostadsförmån, avdrag för reparation och underhåll. Enligt TOR:s uppfattning löser man emellertid inte ifrågakvarande gränsdragningsfrågor på angivet sätt, då problem ändå alltid kommer att uppstå för mindre jordbruksfastigheter, där faktiskt jordbruk bedrivs. En eventuell schablonbeskattning för samtliga jordbruksfastigheter med ledning av taxerade byggnadsvärden synes i stället vara en tänkbar lösning. TOR finner det angeläget framhålla att RSV vid sina kommande anvisningar, inte skapar nya arealgränser utan i stället fastslår, att användningen av fastigheten skall vara det primära skälet vid fastställande av beskattningsnaturen.

Vad beträffar *taxeringsvärdenivån* är det ur taxeringssynpunkt fördelaktigt att densamma blir lika för samtliga fastigheter. Vid föregående allmänna fastighetstaxering fanns visst fog för att ha differentierad nivå för skilda slag av fastigheter. En utjämning skulle ha medfört allt för stora höjningar för vissa kategorier fastigheter. Detta skäl kan inte längre åberopas. Att nivån dessutom skall skrivas in i kommunalskattelagen (KL) framstår som helt naturligt. Var nivån skall ligga saknar TOR från sina utgångspunkter anledning taga ställning till.

Som en följd av att utredningen haft att föreslå regler för åsättande av *särskilda byggnadsvärden* på jordbruksfastighet har de s k delvärdena fått ett delvis annat innehåll och även annan benämning. För byggnader föreslås att *ett* byggnadsvärde skall anges och vad av detta belöper på ekonomibygnader. TOR finner utred-

ningen inte ha anfört tillräckliga skäl för att en sådan redovisning skall framstå som naturlig. Detta med tanke främst på att byggnadsvärdena skall komma till användning vid inkomstbeskattningen. TOR vill istället föreslå att *två* byggnadsvärden anges, nämligen ett för bostadsbyggnader och ett för ekonomibyggnader. Detta torde inte medföra något merarbete för nämnderna då RSV enligt förslaget skall utarbeta tabeller vilka bör kunna uppdelas så att av css föreslagna värden kan avläsas direkt. Beträffande *delvärdet* mervärde föreslås att sådant bl a skall kunna anges om jordbruksfastighet är ur värdesynpunkt gynnsamt belägen, vilket kan vara fallet då den ligger i närheten av tätort eller vid sjö eller i särskilt naturskön trakt. Sista ledet ”eller i särskilt naturskön trakt” torde med största sannolikhet medföra problem för nämnderna. Det kan alltid diskuteras vad som avses med naturskön trakt. Subjektiva omdömen kommer här att fälla utslaget. Definitionen av mervärdet synes ha betingats av ambitionen att ge nämnderna möjlighet att åsätta värden som ur marknadsvärdesynpunkt är så rättvisande som möjligt. Denna möjlighet bör kunna uppnås även om det sista ledet av anvisningstexten utgår.

De föreslagna ändringarna för *taxering av skog* tillstyrks. Principen med marknadsvärdeanpassning synes riktig trots att utredningen inte kunnat framlägga tillräckligt material, som stöder teorin att antalet köp av skogsfastigheter är tillräckligt många för att uppnå en fullt riktig marknadsvärdeanpassning.

Inrättandet av *gemensamma fastighetstaxeringsdistrikt* tillstyrks liksom systemet med konsulenter. En utbyggnad av organisationen på förslaget sätt är ägnad att underlätta taxeringen.

TOR finner det också riktigt att ett flertal *detaljbestämmelser om värdering och organisation rensas ut från KL och taxeringsförordningen*. Bestämmelserna bör istället som förslagits överföras till kungörelser eller utfärdas som anvisning av RSV.

Utredningen har förutsatt att RSV:s förslag till *värderingsanvisningar* skall prövas inom varje distrikt. Vunna erfarenheter rapporteras till skattechefen som efter vissa överväganden har att lämna RSV uppgifter för slutlig bedömning och fastställelse av anvisningarna. TOR vill påpeka att även om inte hela nämnden deltar i detta arbete det ändå innebär att taxeringsarbetet de facto tar sin början redan i maj månad året före taxeringsåret. Med undantag för vissa smärre avbrott fortgår sedan detta arbete till juni—juli taxeringsåret då yttrande över besvär i regel inforas.

TOR finner förslaget, att redan före den egentliga taxeringsperioden viss *prov-taxering* företas, vara till fördel för taxeringsarbetet. Härigenom vinnas att då det egentliga taxeringsarbetet skall påbörjas detta kan ske med faktisk taxering då val av tabeller och fastställande av markvärdekartor redan tidigare avgjorts. Förslaget har emellertid en allvarlig nackdel i det att början av den föreslagna taxeringsperioden sammanfaller med inkomsttaxeringsperioden. Härigenom utesluts eller i varje fall begränsas möjligheterna att för taxeringsuppdrag utnyttja samma personer, som sysslar med inkomsttaxering. Även personal hos lokal skattemyndighet är hårt arbetsträngd vid denna tidpunkt. De personer som här åsyftas är ofta väl

kvalificerade att inneha uppdrag som ordförande eller av länsstyrelse vald ledamot i fastighetstaxeringsnämnd. De har i sin verksamhet som ordförande eller kronoombud vid inkomsttaxeringen och den särskilda fastighetstaxeringen vunnit stor erfarenhet och erhållit god kännedom om förhållandena i distrikten. Den erfarenhet som finns inom de båda kårerna ordförande och kronoombud vid inkomsttaxeringen och tjänstemän hos lokal skattemyndighet måste tas till vara i större utsträckning än vad som blir följderna om utredningens förslag genomförs. Resultatet kan bli att ordförande och ledamot i stor utsträckning endast kan väljas bland tekniker till men för en allsidig rekrytering av funktionärskåren. TOR vill här framföra åsikten att det inte synes nödvändigt att prova av RSV föreslagna anvisningar och tabeller i samtliga nämnder. Det förefaller tillfyllest om provtaxering kan ske i ett antal av skattechefen utvalda distrikt inom varje län. De distrikt som väljs för sådan provtaxering bör givetvis omfatta fastigheter som är representativa för olika delar av länet. Med den föreslagna ordningen vinnes att personer med lång taxeringserfarenhet även kan utnyttjas vid fastighetstaxering. Skattechefen får därigenom också en betydligt enklare administration.

Vad utredningen i övrigt föreslagit beträffande taxeringsförfarandet kan TOR i stort sett ansluta sig till.

Avslutningsvis vill TOR framhålla det angelägna i att den omfattande *utbildning*, som förekom inför 1970 års allmänna fastighetstaxering, nu följs upp och blir av minst samma omfattning vid 1975 års taxering. Det synes helt nödvändigt med såväl centrala som regionala kurser för att taxeringsarbetet skall bli av god kvalitet, allrahelst som ett flertal nya regler tillkommer.

Promemoria angående beskattning av vissa gemensamhetsanläggningar, Ds Fi 1972:11

TOR anser sig kunna tillstyrka det avgivna förslaget både vad avser reglerna om fastighetstaxeringen och inkomstbeskattningen. Däremot finner TOR det realistiskt att tillskapa en särskild lag för att uppnå utredningens mål. Det åberopade skälet att ändringar skulle komma att behöva göras i flera gällande lagar synes ej vara tillräckligt hållbart. Av utredningens promemoria framgår ej skälen till att det avgivna förslaget — innebärande klarläggande och förenkling av taxeringen — begränsats till att gälla enbart anläggningar enligt lagen om gemensamhetsanläggningar. Då enbart lagfästandet av en gemensamhetsanläggning inte bör vara avgörande och då gemensamhetsanläggningar finns, som inte inrymmer under lagstiftningen, men förekommande gemensamhetsanläggningar inte bör behandlas olika vid beskattningen bör enligt TOR:s mening övervägas, om inte de föreslagna reglerna bör gälla alla slags gemensamhetsanläggningar.

Promemoria angående fastighetsbegreppet i skatterätten mm, Ds Fi 1973:7

Det i promemorian framförda förslaget att *jämställa skatterättsligt och civilrättsligt fastighetsbegrepp* kan av TOR godtagas. Härigenom uppnås den fördelen att

fastighetstaxeringen kan ske enligt nu gällande huvudprincip, nämligen att fastighets taxeringsvärde skall åsättas med anknytning till marknadsvärdet.

Vissa problem synes kunna uppstå i samband med tolkning av vad som utgör tillbehör till fastighet. Detta gäller främst tillbehör till industribyggnad. TOR förutsätter att RSV kommer att åläggas att lämna anvisningar i anslutning till föreslagna lydelse av 5 § 5 mom KL. För en likformig tolkning synes även mer detaljerade bestämmelser behöva utfärdas rörande taxering av vissa markanläggningar, ledningar och tunnlar.

I övrigt synes det framlagda förslaget om hur fastighet skall tolkas i skatterätten vara sådant, att nämnvärda definitionsproblem inte skall behöva uppstå för beskattningsmyndigheterna. TOR tillstyrker i huvudsak framlagda förslag om fastighetsbegreppet och fastighetstaxering.

Vad gäller *köpeskillingsstatistiken* synes grunderna för densamma böra bli föremål för översyn. I det praktiska taxeringsarbetet och vid kontakter med skattskyldiga framförs ofta den åsikten, att det allmänna saluvärdet (marknadsvärdet) som ligger till grund för fastighetstaxeringen inte är rättvisande. Är det t ex riktigt att s k släktköp av fastighet utesluts eller att köp av tillskottsmark tas med. Tillskottsmarken kan överbetalas då stora fördelar kan vinnas ur rationaliseringssynpunkt m m. Hur påverkas statistiken av att ny lagstiftning tillkommit betr. fastighetsbildning, expropriation och miljövård? Vilka fördelningar mellan byggnad och inventarier och av markanläggningar har gjorts i upprättade avtal? Kännedom härom torde inte erhållas i samband med lagfartsprisstatistiken. Frågan kan ställas om den köpeskillingsstatistik, som framdeles kommer att erhållas, blir identisk med den statistik vi hittills arbetat med. Här nämnda frågeställningar torde emellertid knappast påverka underlaget för 1975 års allmänna fastighetstaxering.

TOR har inte funnit anledning till särskilt yttrande över de delar av remissmaterialet, som inte här närmare berörs.

Skatteutredningens om periodiskt understöd betänkande "Periodiskt understöd vid beskattningen" (SOU 1972:87).

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva yttrande över rubricerade betänkande, får förbundet härmed anföra följande.

1. Frivilliga understöd

a) Kravet på periodicitet

Som huvudförutsättning i förslaget gäller, att understödet i regel skall *beräknas* komma att utgå under minst tre år för att kravet på varaktighet skall anses uppfyllt. Bedömningen måste göras redan då det första understödet börjar att utgå. Det synes omöjligt, att taxeringsnämnden skall kunna få en faktisk bevisning härom vid denna tidpunkt. Nämnden torde här bli nödsakad att godtaga en utredning, där den skattskyldige "gör sannolikt", att understöd kommer att utgå under den stipulerade minimitiden. Någon motbevisning skulle i regel

inte kunna presteras av taxeringsnämnden, varför i praktiken den skattskyldiges uppgifter skulle få accepteras. Som undantagsregel föreslås, att vid "kvalificerat" understödsbehov ett års varaktighet skall kunna räcka. Den föreslagna huvudregeln synes alltför diskutabel för att kunna läggas till grund för lagstiftning. Enligt förbundets mening kan ifrågasättas — om regeln skall kunna bemästras av nämnderna — att vid tillämpning av huvudregeln avdrag hos givaren vägras under det första eller de två första kalenderåren med beskattning hos mottagaren. Därvid förutsättes att givaren är skyldig att "inom linjen" lämna uppgifter om verkställda utbetalningar samt att lämna kontrolluppgift å utbetalningarna.

b) Mottagarekretsen

Förslaget att avdragsrätt skall föreligga endast för understöd till närstående är enligt förbundets mening väl motiverat.

c) Skattereduktion

Skatteförmågeprincipen har legat till grund för hittills gällande bestämmelser betr. periodiska understöd. Den avdragsberättigade har sålunda fått avdrag som för andra kostnader. Skatteutredningen förutsätter, att krav i princip skall gälla på behovsprövning hos mottagaren. Prövning skall vidare ske enligt de regler som föreslås intagna i p. 5 av anvisningarna till 46 § kommunalskattelagen. Om förutsättningarna är uppfyllda, skall i vissa fall schablonmässigt medges en skattereduktion med 60 procent av utgivet understöd. Förslaget innebär ett undantag från gängse regler om rätt till allmänna avdrag. Det komplicerar såväl taxerings- som uppbördsförfarandet. Då avdragsrätten gjorts beroende av andra faktorer (periodicitet, närstående, kvalificerat behov), finner förbundet tillräckliga skäl inte föreligga att frångå nuvarande system att medge avdragen som allmänna avdrag.

d) Ansvar för mottagarens skatt

Det har otvivelaktigt förekommit enstaka fall, då utbetalningar skett till insolventa personer och på grund härav ett skattebortfall uppkommit. Det torde i dessa fall t o m kunna ifrågasättas, om utbetalningarna skett. Sådana fall hör dock till undantagen. Det av utredningen föreslagna ansvarssystemet betyder, att deklARATIONER med periodiska understöd måste särbehandlas vid stansningen liksom vid taxeringen med nya rutiner som följd. Enligt förbundets mening kommer utbetalares ansvar att ytterst sällan åberopas vid indrivningen. Den administrativa omgången medför sannolikt extra kostnader, vilka inte motsvaras av skatteintäkter. Skäl för bifall till förslaget i denna del synes inte föreligga.

e) Övriga frågor

Skatteutredningen har i sina förslag helt förbiset, att periodiska understöd kan ges andra former för att avdragsrätten skall utökas. Förbundet avser här transaktio-

ner, vilka — om deras verkliga innebörd beaktas — i själva verket utgör ej avdragsgilla understöd enligt gällande rätt. Som exempel kan nämnas följande: En fader ger sina minderåriga barn en fastighet som gåva eller säljer den till lågt men oantastligt pris. Sedan äganderätten övergått till barnen, blir dessa skattskyldiga för intäkterna av fastigheten. Om fastigheten hyrs av ett av fadern helägt aktiebolag, kan hyran sättas till en sådan nivå, att betydande nettointäkt uppkommer. Genom förmedling av en juridisk person har fadern härigenom erhållit avdrag för ett eljest inte ens enligt gällande rätt avdragsgillt understöd. Förbundet saknar i förslaget spärregler, som stävjar denna alltmera vanliga form av skatteflykt.

2. Legal understöd

Förslaget innebär i stort sett en anpassning till gällande rätt, varför förbundet här inte har något att erinra.

3. Understöd till mottagare, bosatt utomlands

Enligt förslaget kan avdragsrätt inte medges, om mottagaren av ett frivilligt understöd är bosatt utomlands. Det är känt, att det vid taxeringen föreligger betydande svårigheter att avgöra, om en utbetalning till mottagare, bosatt utomlands, är understöd eller kapitalöverföring. Utredningens förslag skulle onekligen lösa dessa problem. Å andra sidan kan det heller inte bestridas, att många mottagare är behövande och att detta också styrkts genom taxeringsnämndernas utredningar. I betänkandet diskuteras som en lösning i andra hand, att en skattereduktion skall kunna medges med 20 procent. Förbundet anser, att motiv finns för ett bibehållande av avdragsrätten men att en *beloppsmässig* begränsning införes. Enligt praxis i vissa län torde en maximering till 1.000—1.500 kronor per mottagare vara tänkbar. Förbundet vill därför förorda en sådan lösning framför ett förbud mot avdrag. Dock bör i dessa speciella fall, bl a på grund av att beskattning av mottagaren inte sker här i riket, alltid finnas en utredning om mottagarens understödsbehov. Detta kan visas genom ett intyg av kommunal förtroendeman eller någon offentlig funktionär i mottagarens hemland.

Förbundet har i övrigt inte funnit anledning till särskild erinran i anledning av vad betänkandet innehåller.